

Summary:

The collection of works of art through acquisitions and donations for the collections of the Modern Gallery in Rijeka

Daina Glavočić

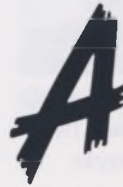
The collection of works of art for museum collections depends on two elements: the one doing the collecting (criteria) and the one making collecting possible (financial resources).

The Modern Gallery in Rijeka has a long-term plan drawn up in several general directions: international exhibition activities, the presentation of national art – retrospectives, promotional exhibitions of younger artists. Prior to any exhibition acquisitions are planned and the Museum counts on artists' donations. In this was the artist gets a quality catalogue and makes a sale, while the organiser increases his holdings in a planned way. The crucial element with respect to this is the artistic quality and the need to complement the collection.

The Modern Gallery in Rijeka is slowly succeeding in channelling resources for the acquisition of works of art in the right direction.

PRIKUPLJANJE MUZEJSKE GRAĐE U ANTIČKOM ODJELU ARHEOLOŠKOG MUZEJA ISTRE U RAZDOBLJU 1990. - 1996.

*dr. Alka Starac
Arheološki muzej Istre
Pula*

Arheološki muzej Istre glavninu građe prikuplja u sustavnom, sondažnom ili zaštitnom istraživanju. Nabava muzejske građe donacijama, kupnjom ili razmjenom razmjerno je rijetka i manjeg opsega.

S obzirom na specifičnu i mnogostranu ulogu koju Arheološki muzej Istre ima u zavičajnoj kulturnoj povijesti, najveći dio arheoloških predmeta pribavlja se zaštitnim iskopavanjem u Puli i na drugim područjima poluotoka koja nisu neposredno pokrivena lokalnim muzejom ili muzejskom zbirkom. Donedavno - do prije šest, sedam godina - ovaj Arheološki muzej provodio je istraživanja, prikupljao i pohranjivao materijal iz cijele Istre. Razvojem i osamostaljenjem zavičajnih muzeja u drugim manjim gradskim središtima Istre, ta se muzejska zadaća raspodijelila na njih. Razdioba posla oko prikupljanja i pohrane muzejske građe pokazala se korisnom zbog toga jer omogućuje brži postupak obrade dokumentacije. No, s druge strane, kada je riječ o korištenju muzejskom gradom kao izvorom neposrednih informacija o zavičajnoj prošlosti, kada je riječ o pretraživanju i stručnoj znanstvenoj analizi spomenutih predmeta, decentralizacija prikupljanja i obrade muzejske građe u jednoj regiji pokazuje svoje slabe strane. Zbog slabe informacijske povezanosti muzejskih institucija, koja je prepuštena dobroj volji i naporima pojedinaca, pojedine su cjeline zbirke nedostupne opsežnijim znanstvenim studijama. U razdoblju od 1990. do 1996., zahvaljujući manjim sondažnim iskapanjima i sustavnim istraživanjem u Karpinjanu kraj Novigrada, te višegodišnjim zaštitnim istraživanjima u staroj gradskoj jezgri Pule, u usponu B. Lupetine i na trgu Portarata - Giardini, fundus Arheološkog muzeja Istre, posebice fundus antičkog odjela, znatno je porastao. Nagli porast količine prikupljenih arheoloških predmeta nije bio neočekivan s obzirom na tradicionalno izdašne sonde na području unutar gradskih bedema rimske kolonije Pole. Prikupljeni materijal potječe iz nasipa nad porušanim antičkim objektima, odnosno gradske bedeme, u kojima se razaznaju stratigrafske jedinice. Razlučivanje stratigrafskih slojeva od velikog je značenja za poznavanje antičke topografije i pravilno vremensko određenje arheološke građe. Oznaka stratigrafske jedinice i relativne dubine nalaza obavezni su elementi pri dokumentaciji i pohrani građe, te omogućuju kasniju stručnu i znanstvenu obradu: bez tih podataka, arheološki nalaz, ma kako specifičan bio, gubi velik dio svoje informativne vrijednosti. Arheološka se građa razlikuje i prema kulturno-povijesnoj vrijednosti. Od mase fragmenata kuhinjskog, svakodnevnog kućnog i skladišnog posuda, koja je redovito količinski dominantna u svakom tipu antičkog lokaliteta, pa tako i u spomenutim iskopima u staroj jezgri Pule, izdvaja se ona malobrojna građa iz skupine raritetnih ili unikatnih predmeta. Pojam rariteta u arheološkoj je struci relativan, jer se može promatrati u strogo regionalnom okviru, ali i u mnogo širem okviru cijelog Rimskog Carstva. Unikatnost posjeduje svaki predmet izrađen ljudskom rukom, za razliku od onih masovno lijevanih ili otiskivanih u kalupu, no relativno "privremenu" unikatnost imaju i predmeti koji su jedinstveni i neponovljeni prema

Keramički antefiks s likom Meduze

trenutačnom stanju istraženosti, bez obzira na to što se uvrštavaju u masovnu proizvodnju. U Istri su, na primjer, raritetni nalazi brončana kulturna ruka, povezana sa štovanjem orijentalnog božanstva Sabazija i keramički antefiks s likom Meduze, pronađeni u istraživanjima u Puli 1995. godine.¹ Oba su predmeta ujedno i svojevrsni unikati, unatoč okolnosti da su nastali u maloserijskoj proizvodnji pomoću kalupa: zasada nisu poznati drugi istovjetni nalazi.

U epigrafskih je spomenika, koji čine značajan dio muzejske zbirke, svaki unikat i svaki donosi nove obavijesti o stanovništvu rimske kolonije Pole. Među spomenicima otkrivenim posljednjih godina ljepotom se ističe spomenik Vibije Maksime, ukrašen bočnim reljefnim prikazima Tritona na delfinu visoke likovne kvalitete.²

Zadovoljstvo i spoznaja vrijednosti koju pružaju nalazi raritetne muzejske građe obratno su proporcionalni njezinoj učestalosti. U masi uobičajenih nalaza karakterističnih za određeno područje, čije se značenje očituje ponajviše u statističkim procjenama učestalosti dotične skupine predmeta, izdvajaju se manje uobičajeni predmeti koji redovito donose nove vrijedne, ponekad i neočekivane informacije. Takvi su predmeti pogodni za samostalnu znanstvenu obradu i objavu te za izlaganje u stalnom ili tematskom postavu, pa ih zbog toga vrijedi istaknuti.

Bilješke:

1. Ž. Ujčić, *Pula / Uspon B. Lupetine*, 10-13; R. Matijašić, *Pula / Trg Portarata - Giardini*, 2 - 5 u: *Arheološki nalazi u Puli i Istri tijekom 1995. godine*, izložba 23. IX.-23. X. 1995., Pula, 1996.
2. A. Starac, *Nadgrobni spomenik Vibije Maksime iz Pule*, *Obavijesti HAD-a* 25/3, Zagreb, 1993., 53-58.

Primljeno: 21.1.1997.

Summary:

The collection of museum objects in the Ancient History Department of the Istrian Archaeological Museum in the period between 1990 and 1996

dr. Alka Starac

In view of the specific and multifaceted role that the Istrian Archaeological Museum plays in the cultural history of Istria, most of the archaeological objects are obtained by carrying out protective excavation in Pula and other parts of the peninsula.

Between 1990 and 1996, as a result of probes and systematic excavations in Krapinjan near Novigrad, in the rise of B. Lupetina and in the Portarata-Giardini square, the holdings of the Istrian Archaeological Museum have significantly grown, and especially the holdings of the ancient history departments.

The archaeological material also varies with respect to its cultural and historical value. From the mass of kitchenware, we can single out a small number of objects that belong to a group of rare and unique items. The notion of rare objects is relative in the field of archaeology since it can be viewed in the regional framework, as well as in the context of the entire Roman Empire. For example, rare finds in Istria include a bronze hand linked with the cult of the oriental god Sabasius and a ceramic antefix with the figure of Medusa, which were found during excavations in Pula in 1995.